

Zobu protēžu estētisko risinājumu saistība ar periodonta audu veselību

Elīna Blūma¹, Aldis Vidžis²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ Doktorantūras nodaļa, studiju programma "Medicīna",

² Zobu protezēšanas katedra

Ievads. Tirgus ekonomikas un medicīnas apdrošināšanas apstākļos ir būtiski augušas prasības medicīnas pakalpojumu kvalitātei zobārstniecībā, īpaši zobu protēžu funkcionālajai vērtībai, estētikai un mutes dobuma veselības uzlabošanas iespējām. Klīniskajā praksē novērots, ka fiksētas zobu protēzes izraisa periodonta audu komplikācijas (periodontīti, periimplantīti). Literatūrā izvērtēti periodonta audu saudzēšanas principi, kuri nosaka fiksēto zobu protēžu dizainu / konstrukciju (ievērot bioloģisko platumu (attālums starp alveolāro kaulu un smaganu rievu pamatu), neradīt aplikuma aizturei labvēlīgus apstākļus, nodrošināt higiēniskās iespējas). Profilaktisko problēmu aktualitāte un to samazināšanas iespējas ir saistītas ar paaugstinātām estētiskām prasībām, iespējamību palielināt zobu protēžu lietošanas ilgumu, nesamazinot to funkcionālo vērtību, vienlaikus saglabājot mutes dobuma veselību. Risinot dizaina jautājumus par implantu balstītām zobu protēzēm, ir problemātiski atrast kopsaucēju starp estētikas prasībām un smaganu traumatisma novēršanas iespējām, nesamazinot higiēniskās iespējas mutes dobumā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Šī darba mērķis bija veikt literatūras apskatu par fiksēto zobu protēžu estētisko risinājumu saistību ar balsta zobu periodonta audu veselību.

Literatūra tika meklēta datu bāzēs *EBSCO, Science Direct, PubMed, Cochrane Library*, izmantojot atslēgvārdus: *biological width, marginal fit, gingival adaptation, subgingival/intracervicular crown margins, periodontitis, periimplantitis, aesthetics*. Tika meklēta arī drukātā literatūra angļu un latviešu valodā par laikposmu no 2000. līdz 2014. gadam.

Rezultāti. Pēdējo gadu materiālu un tehnoloģiju (CAD/CAM) pielietojums fiksēto zobu protēžu klīnikā nodrošina precizitāti, kas samazina periodontītu / periimplantītu veidošanos. Mūsdienu konstruktīvajiem materiāliem raksturīga samazināta bakteriālā aplikuma piesaiste, precizitāte kroņa malas saskarē ar zobu / implantu, taču paaugstinātās estētiskās prasības bieži izraisa periodonta audu hronisku traumu, kuras dēļ pacients sākotnēji izjūt diskomfortu, bet pēc tam veidojas periodonta audu iekaisums, kas nereti saistīts ar balsta zobu zaudējumu. Digitālo tehnoloģiju priekšrocības fiksēto zobu protēžu izgatavošanai tiek pārbaudītas un salīdzinātas, bet estētisko prasību saistība ar periodonta audu veselību netiek atrisināta. Tikai individuāla pieeja klīniskajā darbā var risināt šo problēmu.

Secinājumi. Fiksētās zobu protēzes var izraisīt periodonta audu komplikācijas (periodontīti, periimplantīti). Zobu protēžu plānošanas procesā prioritāte veltīta estētiskiem jautājumiem, nereti aizmirstot par periodonta audu saudzēšanas pamatprincipiem. Digitālo tehnoloģiju priekšrocības fiksēto zobu protēžu izgatavošanā ir neapstrīdamas, bet estētisko prasību saistība ar periodonta audu veselību netiek atrisināta.